

TALLINNA PEDAGOOGIKAULIKOOL
PEDAGOOGIKA AJALOO ÕPPETOOL

MERLE KUBJAS

A - 42

TALLINNA PEDAGOOGILISED KURSUSED 1922-1927 a.

JUHENDAJA: PROF. L. ANDRESEN

TALLINN 1994

SISUKORD

Sissejuhatus.....	3
1. TALLINNA PEDAGOOGILISED KURSUSED.....	4
1.1. Üldülevaade.....	4
1.2. Kursuste ruumid.....	6
1.3. Kursustele vastuvõtt.....	7
1.4. Õppetöö.....	8
1.5. Õppekavad ja tunniplaan.....	12
1.6. Kursuste raamatukogu.....	13
1.7. Kursuste peod.....	14
1.8. Arstiabi.....	15
1.9. Õpilaste aineiline toetamine.....	16
Kasutatud kirjandus.....	17
Lisa 1. Tabelid 1 - 4	18
Lisa 2. Tabel 5	19

SISSEJUHATUS

Ei ole kahtlust, et koolitöö tähtsamaks faktoriks on õpetaja. Elu näitab, et koolitöö produktiivsus on otse proportsionaalne õpetaja tublidusele. Kuna õpetaja tublidus oleneb suuremalt jaolt õigest ja heast ettevalmistusest, siis ei saa ühiskond, hoolimata oma laste kasvatuse ja õpetuse parema korralduse eest, ükskõikne olla selle üle, kuidas sünnib õpetajate ettevalmistus /4, lk.74/.

1920. aastaks oli mitmes Eesti linnas avatud õpetajate ettevalmistamiseks õpetajate seminarid. Et neis koolides oli õppeaeg üsna pikk ja nad ei võimaldanud reguleerida õpetajate juurdekasvu vastavalt vajadusele, siis tekkis vajadus lühemaajalise õpetajate ettevalmistamise järele.

Tallinnas ja mitmetes teistes Eesti linnades hakati korraldama lühiajalisi õpetajate ettevalmistuskursusi. Muuhulgas avati 1922. aastal Tallinna Poeglaste Gümnaasiumi juures üheaastased Tallinna pedagoogilised kursused, millega me edaspidi ka lähemalt tutvume.

Antud töö eesmärgiks on anda ülevaade Tallinna pedagoogiliste kursuste tegevusest viie õppeaasta vältel.

Töö on kirjutatud Eesti Riigiarhiivi materjalide põhjal.

1. TALLINNA PEDAGOOGILISED KURSUSED

1.1. Üldulevaade

1922. aastal avas Haridusministeerium Tallinnas ja teistes linnades üheaastased pedagoogilised kursused algkooliõpetajate ettevalmistamiseks.

Kursustele pandi alus Haridusministeeriumi korraldusega 14. sept. 1921. a. Nr. 24254 /2/. Korralduses olid kursused ette nähtud õpetajate seminaride ja teiste avalikkude keskkoolide (gümnaasiumide) juures ning kursuste juhatajaks ja õppejoududeks pidid olema sama kooli juhataja ja õpetajad, kus kursused asusid. Täiendusega 26. juulist 1922. a. Nr. 23053 eelmisele korraldusele oli nüüd lubatud kursusi korraldada ka lahus eelpool nimetatud õppeasutustest, kuid sel juhul loeti kursusi Haridusministeeriumi juurde kuuluvaiks ja neid juhatas ministeeriumi poolt määratud juhataja ning kursuste nõukogu /2, lk.95/.

Esimesel kolmel õppeaastal kuulusid kursused Haridusministeeriumi juurde ja neid juhatas ministeeriumi poolt määratud linnakoolinõunik A. Kuks.

1925. a. 1. märtsist nimetati A. Kuks Tallinna Õpetajate Seminari direktoriks ja nüüdsest viidi Haridusministeeriumi korralduse järgi kursused üle seminari ruumidesse ning nad muutusid ühtlasi ka seminari juurde kuuluvaks osaks. Neil oli ühine juhataja, ühised õpetajad, ühine maja ja ühine harjutuskool /2, lk.95,113/.

1923/24 õppeaastal ilmus Haridusministeeriumi täiendav korraldus õpilaste kursustele vastuvõtmise kohta. Tingimuseks oli

see, et õpilased olid kohustatud peale kursuste lõpetamist ühe aasta algkooli õpetajana teenima. Selle tingimuse täitmise kohustuseks võeti igalt vastuvõetud õpilaselt vastav allkiri. Huvitav on seegi, et kursuse lõputunnistust ehk õpetaja kutsetunnistust ei saanud õpilased kohe peale kursuse lõpetamist, vaid kursuste nõukogu otsusel saadeti need igale õpilasele kooli, kus ta peale kursusi ühe aasta oli kohustatud töötama /5, lk.179/. Kursustele võeti vastu mõlemast soost keskkooli (gümnaasiumi) lõpetanuid ning kursustest osavõtjate teadmisi hinnati samadel alustel nagu seminari lõpuklassi õpilaste teadmisi. Kursuste lõpetajad omandasid seminari lõpetajatega ühesugused õigused ja said vastava kooli pedagoogilise nõukogu või kursuste nõukogu poolt algklassiõpetaja kandidaaditunnistused, mis hiljem algkooliõpetaja kutsetunnistuse vastu ümber vahetati õpetajate seminaride seadusega ettenähtud korras /2, lk.106/.

Kursused olid õppemaksuta ning õpilastel oli võimalus seminari õpilastega ühesugusel alusel abiraha saada.

Kursused võis avada sel juhul, kui leidus vähemalt 15 osavõtjat /2, lk.106/.

1926/27 õppeaastal korraldati pedagoogilised kursused eelmise nelja õppeaasta eeskujul viimast korda. Õppeaasta lõpul suleti kursused ja kursuste varandus anti üle õpetajate seminarile.

Sellest, millistel alustel õpilasi vastu võeti, kuidas toimus õppetöö, kuidas oli lahendatud kursustele ainelise toetamise ja abiraha saamise küsimused ning paljust muustki võime täpsemalt lugeda järgnevatest alapeatükkidest.

1.2. Kursuste ruumid

Kursuste asutamisel olid välised tingimused võrdlemisi soodsad. Esimeseks sammuks kursuste avamisel oli ruumide soetamine.

Linnakoolivalitsuse loal lubati kursustel kasutada linna peoglaste gümnaasiumi, mis asus Kloostri tn. 16. Kursuslaste kasutuses oli peale lõunat maja kolmas korrus mitmete klassiruumidega. Õppeaineid, mille õpetamiseks olid vajalikud spetsiaalsed õppevahendid õpetati selleks vastavate tingimustega koolides.

Kasitöötunnid toimusid linna naiskutsekoolis ja linna 2. algkoolide kasitööklassis, muusika oskuse ja hääleseadmise tunnid peeti kõrgemas muusikakoolis, võimlemise tunnid tütarlaste kommertsgümnaasiumis ja voolimise tunnid riigi kunsttööstuskoolis. Peale selle oli kursuste kasutada Rahvaülikoolide Seltsi loal ka seltsi psühholoogia laboratoorium, samuti oli luba pedagoogilises muuseumis töötamiseks /2, lk.96; 4, lk.34/.

1923/24 ja 1924/25 õppeaastal töötasid kursuslased linna 21. algkooli ruumides, Raua tn. 31. Kursuste kantselei asus esimesel kolmel õppeaastal Tallinna linnakoolivalitsuses.

Alates 1925/26 õppeaastast asusid pedagoogilised kursused Tallinna Õpetajate Seminari juures. Kursused lahendati seminarile. Neil oli ühine juhataja, ühised õpetajad, ühine maja ja ühine harjutuskool /2, lk.132/.

1.3. Kursustele vastuvõtt

Kursustele võeti vastu mõlemast soost gümnaasiumi lõpetanuid või eksami teel gümnaasiumi lõputunnistuse omandanud isikuid. Ruumipuuduse tõttu oli eesõigus meessoost õpilastel ja muusikaandelistel.

Kuna igal õppeaastal oli kursustele soovijaid tunduvalt rohkem kui vastu võeti, siis korraldati augustikuu lõpus andekamate ja õpetaja kutsele vastavamate õpilaste väljaavalikuks katsed.

Katsed toimusid eesti keeles, muusikas ja joonistamises. Peale selle võeti arvesse veel gümnaasiumi lõputunnistused, kevadised kopsustööd ja koolidirektorite arvamused nende endiste õpilaste vastavuse kohta õpetaja kutsele /2, lk.101,114/.

Nagu ma juba eespool märkisin, oli kursustele soovijaid väga palju. Järgnevalt vaatleme õppeaastate kaupa, kui suur oli kursustele astuda soovijate arv, kui palju õpilasi vastu võeti ja kui paljud lõpetasid kursuse.

Nagu tabelist 1 on näha, oli viie õppeaasta jooksul kursustele soovijaid kokku 524, neist 224 võeti kursustele vastu ning sõltuvalt kursuslaste praktika-aastatest anti 219 kursuslasele algkooliõpetaja kandidaaditunnistus või algkooliõpetaja kutsetunnistus.

1922/23 õppeaastal ilmus kursustele 65 isikut, neist 30 võeti vastu. Hiljem kokkuleppel Haridusministeeriumiga võeti üle normi veel 6 isikut /2, lk.101/.

1923/24 õppeaastal võeti 70 õpilasest vastu 36, neist 3 mees- ja 33 naisõpilast /2, lk.104/.

1924/25 õppeaastal oli kursustele astuda soovijate arv tunduvalt suurem kui eelmistel aastatel ja konkurents selle tõttu äärmiselt terav. 136st soovijast võeti vastu 40 õpilast, neist 5 mees- ja 35 naisõpilast. Kuna kursustele astuda soovijate arv oli väga suur, siis kursuste juhatus palus Haridusministeeriumil avada kursustel kaks komplekti. Haridusministeerium vastas palvele eitavalt, tuues põhjenduseks selle, et õpetajate puudust ei olnud /2, lk.109/.

1925/26 õppeaastal oli kursustele soovijaid 149, neist võeti vastu 65 õpilast /2, lk.114/.

1926/27 õppeaastal oli soovijaid 104, kelledest 40 võeti kohe vastu ja 7 määrati kandidaadiks. Niisiis jäi kursustele 47 õpilast, mehi ja naisi vastavalt 11 ja 36 /2, lk.132/.

Huvitav on ka 1924/25 õppeaasta statistiline kokkuvõte kursustele astuda soovijate kohta (vt. tabelid 2,3,4).

Kokkuvõtvalt võime tabelites 2,3 ja 4 nähtu kohta öelda, et suurem osa kursustele astujaist olid 20 aastased, peaaegu pooled olid pärit Tallinnast ja lõpetanud mõne Tallinna gümnaasiumidest ning varem õpetajana töötanud õpilaste arv oli väga väike.

1.4. Õppetöö

Korraline õppetöö loengute näol kestis septembrist aprilli lõpuni. Mai alguses hospiteerisid õpilased maakoolides (välja arvatud 1926/27 õ/a) ja juuni alguses toimusid colloquiumid teoreetiliste teadmiste kontrollimiseks ja eksamid proovitundide näol. Pikem puhkus kursuslastel oli jõuluvaheajal.

Järgnevalt vaatleme täpsemalt, kuidas oli korraldatud kursuslaste õppetöö.

Kursuslaste töö oli jaotatud kahte ossa: enne lõunat hospiteerisid kursuslased koolides, peale lõunat kuulasid nad teoreetilisi kursusi, töötasid seminarides ja praktikumides /2, lk.98,103,108; 4, lk.43/.

Tallinna linnakoolivalitsuse loaga võisid kursuse õpilased hospiteerida kõigis linna algkoolides. Hospiteerimise eesmärgiks oli see, et õpilased võimalikult põhjalikult ja igakülgset tutvustid kooli keerulise mehhanismiga /2;5. lk.135/. Hospiteerimise tehniline külg oli seatud järgmiselt: kursuslased jagati 4-5 inimesega gruppidesse ning saadeti üheks nädalaks Tallinna või selle lähema ümbruse koolidesse. Iga õpilane pidi aasta jooksul hospiteerima vähemalt 2 poeg-, 2 tütarlaste ja 2 segaalgkoolis, 2 lasteaia ning mõnes muulaste koolis, kogusummas 10 koolis miinimum. Igal hospitandil olid kindlad ülesanded mida ta täitma pidi ja iga hospiteerimise kohta pidid kursuslased esitada kirjaliku aruande kursuste juhatajale /2;4, lk.43/. (Hospiteerimise aruanded vt. lähemalt 3, lk.1-378).

Hospitandid ilmusid kooli esimeseks tunniks ja ei tohtinud sealt lahkuda enne viimase tunni lõppu. Nad pidid täitma kõik koolijuhataja korraldused ja osa võtma üldisest koolitööst - kaima tundides, aitama korda pidada, assisteerima katsetel ja asendama puuduvaid õppejõude /2;4, lk.43/.

Hospiteerimine omandas väga tähtsa koha. Saadi rikkalikke kogemusi koolitööst, oli võimalus näha kuni kaheksakümne õpetaja poolt antud tunde ning teha ise esimesi katseid praktika alal,

asendades puuduvaid õpetajaid.

Kuna linnas oli tagavaraõpetajaid vähe, tuli kursuste õpilastel anda väga palju asendustunde. Vahel tuli kursuste juhatajal õpilaste asendamist isegi piirata, et ei saaks kannatada kursuste korralik õppetöö /2, lk.98/.

Teisel poolaastal hospiteerisid kursuslased koolides neli korda nädalas. Ülesandeks oli õpilaste psühholoogiline vaatlemine vaatlusvihiku abil /5, lk.135/.

Lisaks linnakoolidele hospiteerisid kursuslased mai alguses ka maa-alkkoolides. Esimesel neljal õppeaastal saadi Haridusministeeriumilt ja maakondade koolivalitsustelt luba maakoolides hospiteerimiseks. 1926/27 õppeaastal Haridusministeerium luba ei andnud, põhjendades seda sellega, et kursuslased segavad oma kohalolekuga koolide regulaarset õppetööd /2, lk.133/.

Maakoolidesse hospiteerimisel jagunesid õpilased 12 gruppi, igas 3 inimest. Põhiliselt hospiteeriti Viru-, Tartu-, Pärnu-, Järva-, Lääne- ja Harju maakondades. Hospiteerimise lõppedes pidi iga grupp kursuste juhatajale esitama pikema kirjaliku aruande.

Pealelõunane töö kestis kursuslastel iga päev kella kolmest üheksani õhtul. Tavaliselt oli kolm õppeainet päevas pluss instrumendi harjutamiseks mõeldud aeg.

Psühholoogiline ja pedagoogiline ettevalmistus saadi peale hospiteerimise ka pedagoogikaajaloo loenguil, pedagoogilise praktika seminaris ja eksperimentaalse pedagoogika praktikumis /2;4, lk.43/.

Metoodiliseks ettevalmistuseks olid metoodilised tunnid

algklassides õpetatavatest õppeainetest. Metodisti töö seisnes kolmes elemendis: 1) teoreetiline kursus ajaloolise sissejuhatusega 2) seminar, kus õpilaste referaatidena tulid arutlusele õpperaamatud, näitvahendid ja metoodilised käsiraamatud. 3) praktikum, kus metoodika õpetajad ise andsid rea eeskujulikke tunde, tutvustades kursuse õpilastele oma metoodilisi võtteid ja kus kursuselased ka ise oma võimeid said proovida õpetaja juhatuse ja valve all /2;4, lk.43/.

Praktilisi tunde viisid kursuste õppejõud läbi erineval moel. Osa õppejõude, kes ise algkoolides töötasid, andsid tunde oma koolides, teised õpetajad tegid seda kursuste ruumides, mille jaoks koolidest selleks ajaks vastav klass õpilasi kohale kutsuti. Proovitundide puhul võisid kursuselased kasutada ka XVII algkooli. Iga kursuslane pidi kursuste nõukogu otsusega andma vähemalt kolm proovitundi, kuid suurem osa õpilasi andis rohkem.

Pärast maakoolides hospiteerimist olid kursuslastel eksamid proovitundide näol ning juuni alguses toimusid colloquiumid ja eksamid teoreetilistes ainetes.

Õppetöö jooksul külastasid kursuselased mitmesuguseid näitusi, samuti korraldati õppereise ja ekskursioone. Näiteks käidi 1923/24 õppeaasta 15. novembril vaatamas näitust "Inimene", mille korraldas Eesti Punase Risti Peavalitsus /2, lk.103/. 1923. a. 28. oktoobril toimus õppereis Riisipere "Piiskop Plato" nim. kasvatusmajja /4, lk.52/ ja 1925. a. märtsis korraldati ekskursioon Tartu, tutvumaks seal asuvate tervishoiu ja kunstiasutustega /2, lk.110/.

Esimese õppeaasta lõpul jõudis kursuste nõukogu järeldusele,

et kursustlaste õppeaasta oli liiga tihe ja koormatud. Õppeaasta lõpuks olid õpilased kohustatud ühtekokku tegema 8-18 kirjatööd, andsid 3-6 proovitundi, hospiteerisid 7-10 kooli ja asendasid puuduvaid õpetajaid. Peale selle pidi iga kursustlane kirjutama aruande iga hospiteerimise kohta koolis ja täitma 2-3 vaatlusvihikut /2, lk.98/.

Kursuste nõukogu arvates oli kahe aasta töö ühte aastasse surutud ning seda arvesse võttes, esines kursuste nõukogu palvega Haridusministeeriumi ees, et kursused kaheaastalisteks muudetaks. Haridusministeerium vastas palvele eitavalt /2, lk.98/.

Sellest, milline oli kursuste tunniplaan ja õppekavad, milline nägi välja kursuste raamatukogu ja kuidas oli lahendatud kursustlaste ainelise toetamise ja arstiabi saamise küsimused, võime lugeda järgnevatest alapeatükkidest.

1.5. Õppekavad ja tunniplaan

Tabelis 5 on välja toodud viie õppeaasta õppekavad.

Nagu me tabelist näeme, viie õppeaasta õppekavades olulisi erinevusi ei olnud. Kõik aga oli tehtud mõningaid muudatusi mõnede õppeainete tundide arvu osas.

Tabelist on näha, et kõikidel õppeaastatel olid ühesugused õppeained, välja arvatud usuõpetuse tunnid, mis võeti õppekavasse alates 1923/24 õppeaastast ja ilulugemine, mis kahel viimasel õppeaastal iseseisva aienena ära kadus.

Õppekava läbivõtmisel tuli peamõhk panna praktilistele töödele. Osa metoodikale määratud tundidest võis kulutada

praktikatundide peale. Kevadel ja sügisel soovitati kursustest osavõtjatele korraldada nädalas kuni kuus tundi aiatööd /2, lk.106/.

Nagu me teame, toimusid loengud, seminarid ja praktikumid peale lõunat kella kolmest üheksani. Tunniplaani koostamisel tuli arvestada sellega, et see õpilastele liiga koormavaks ja väsitavaks ei muutuks, sest teatavasti pidid õpilased enne lõunat hospiteerima. Tavaliselt oli päevas 3 õppeainet.

Sellest, milline oli ühe või teise õppeaine kava, võib lähemalt lugeda "Kirjavahetusest" /4; 5/.

1.6. Kursuste raamatukogu

Kui kursuste asutamisel esmaseks sammuks oli ruumide muretsemine, siis teiseks tähtsaks sammuks võib pidada raamatute kühimuse lahendamist.

Kuna kursuste avamisel puudusid summad raamatukogu loomiseks, siis pöördus kursuste nõukogu 22. juulil 1925. a. kõigi Eesti kirjastajate poole palvega, et nad annetaksid kursustele igast nende kirjastuses ilmunud õppe- ja käsiraamatust ühe eksemplari /4, lk.24; 5, lk.133/. Mitmed kirjastused reageerisid üleskutsele positiivselt - raamatuid saadi kaheteistkümnelt kirjastajalt üle saja eksemplari, umbes 150 000 marga väärtuses. Nende raamatutega saigi aluse kursuste väike raamatukogu.

Õppeaasta jooksul muretses raamatukogu uusi õpperaamatuid juurde nii palju, et aasta lõpuks oli kursustel juba üle 300 raamatu. Võõrkeelset pedagoogilist kirjandust muretseti

põhiliselt Saksamaalt, kuna need Saksa marga madala kursi tõttu võrdlemisi madalad olid.

Esimese tegevusaasta teisel poolel toetas raamatukogu ka linna haridusosakond, kes andis kursustele kasutada oma raamatukogu /2, lk.96/.

Kursustel olid tellitud ka järgmised ajakirjad: "Kasvatus", "Vikerkaar", "Laste Rõõm", "Ronk", "Agu", "Spordileht" ja "Looming" /6, lk.8/.

1.7. Kursuste peod

Pingelise õppetöö kõrval jäi kursuslastel aega ka pidude korraldamiseks. Igal õppeaastal toimus keskmiselt 2-3 pidu, mille korraldasid kursuslased ise.

Kursuslaste põhisündmuseks kujunes kursuste päev. Esimese õppeaasta lõpul otsustas kursuste nõukogu ja kursuslased igal aastal kokku kutsuda kursuste päeva, millest võtaksid osa kõik kursuste õppejoud, endised õpilased ning mille eesmärk oleks kindla sideme loomine nende vahele /2, lk.103/.

Kursuste päev viidi läbi tavaliselt mai algul ja Haridusministeerium vabastas selleks päevaks endised kursuse lõpetajad õppetööst.

Kursuste päev koosnes põhiliselt kahest üritusest - istungist ja peoõhtust. Istungil esinesid referaatidega mitmed õppejoud ja ka õpilased. Sellest, missugusi teemasi istungil käsitleti, võib lähemalt lugeda 2, lk.103,111.

1.8. Arstiabi

Õpetajate seminari ja pedagoogiliste kursuste õpilased said arstiabi samadel alustel.

Õpetajate seminari § 11 põhjal määras Haridusministeerium kindlaks nõudmised seminaridesse ja pedagoogilistele kursustele astujate tervise kohta. Määruses on kirjas, et kursustele astuja pidi olema nii füüsiliselt kui vaimselt korralikult arenenud ning olema vaba õpetaja ametipidamist takistavatest defektidest. Viimaste hulka kuulusid eelkõige kõnelemise defektid, nagu üksikute umbhäälikute tuntavalt puudulik või valesti hääldamine kõnes, kogelemine, pudistamine, näo moonutused j.n.e., samuti ka värvitundmise ning muusikalise kuulmise puudumine ja kuulmise puudulikkus kuni 50% ning samuti teiste kehaosade, eriti aga käte ja jalgade defektid, mis võimlemist takistasid /2, lk.106/.

Täiesti keelatud oli kursustele vastu võtta isikuid, kes põdesid nakkushaigusi, kopsu-, kurgu- ja luutiisikust, vahktobe, suguhaigust ja langetõbe, kuid ka isikuid, kes kannatasid raskemate närvirikete või siseorganite tegevuse raskemate rikete all (südame orgaanilised vead, põrna- ja maksahaigused, diabet j.n.e.) /2, lk.106/.

Õpilaste vastuvõtmisel pidi iga õpilane läbima arstliku läbivaatuse, et kindlaks teha tema sobivust õpetaja kutsele.

Õppetöö ajal andsid kursuslastele arstiabi linna kooliarstid ja linna koolihambaarstid linna kooliambulatooriumis Lai tn. 40 ja Tartu mnt. 24 /2, lk.110/.

1.9. Õpilaste aineeline toetamine

Kuna kursuslaste päev oli väga tihe - hommikupoolle nad hospiteerisid, õhtul töötasid teoreetiliselt - polnud neil võimalik ise endale ülalpidamist teenida.

Halva majandusliku olukorraga õpilastel oli võimalik saada abiraha samadel alustel õpetajate seminari õpilastega.

1922/23 õppeaastal määras Haridusministeerium kursuste juhatusel ettepanekul ühekordse toetusena kahekümnele kursuse õpilasele a'2000 marka, kogusummas 40 000 marka. Üldse said kursuste kuulajad õppeaasta jooksul toetust kogusummas 52 259 marka ja 50 penni /2, lk.101/.

Alates 1924/25 õ/a hakkas Haridusministeeriumi toetust saama iga õpilane a'3000 marka /2, lk.110,115,133/.

Lisaks Haridusministeeriumi toetusele, määras kolmel viimasel õppeaastal Tallinna linn kahele kursuse õpilasele "Eesti iseseisvuse" stipendiumi a'1500 marka /2, lk.110,115,133/.

Peale ülalpool nimetatud toetustele kehtisid Tallinna linnavalitsuse loal kursuste õpilastele tänavraudteel sõitmisel alandatud hinnad /2, lk.110/.

Et kursuslased saaksid paremini osa võtta linna kultuurisündmustest, palus kursuste juhatus 1924.a. "Estonia" teatri juhatusel võimaldada kursuste õpilastele teatrisse sissepääsuks odavahinnalisi pääsetähte. "Estonia" teatri juhatus vastas palvele eitavalt ja samas soovitas kursuste õpilastel osa võtta nendest etendustest, mis "Estonia" teater linna koolivalitsuse korraldusel õpilastele andis /2, lk.111/.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Tallinna pedagoogilised kursused. - Fond 1830, - Tln.
2. Kroonika: Tallinna pedagoogilised kursused 1922/23 - 1926/27 õppeaasta. - Fond 1830; Nimistu 1; Säilik 10.
3. Hospiteerimine: Tallinna pedagoogilised kursused. - Fond 1830; Nimistu 1; Säilik 163.
4. Kirjavahetus: Tallinna pedagoogilised kursused. - Fond 1830; Nimistu 1; Säilik 164.
5. Kirjavahetus: Tallinna pedagoogilised kursused. - Fond 1830; Nimistu 1; Säilik 165.
6. Hospiteerimine: Tallinna pedagoogilised kursused. - Fond 1830; Nimistu 1; Säilik 166.

Tabel 1. Statistilised andmed kursustaste vastuvõtmise ja lõpetamise kohta viie o/a vältel.

	1922/23			1923/24			1924/25			1925/26			1926/27			kokku		
	M	N	K	M	N	K	M	N	K	M	N	K	M	N	K	M	N	K
Kursustele soovijaid	1	64	65	4	66	70	14	122	136	26	123	149	15	89	104	60	464	524
Vastu võeti	—	36	36	3	33	36	5	35	40	21	41	65	11	36	47	40	184	224
Kursuse lõpetasid	—	36	36	3	32	35	5	33	38	20	43	63	11	36	47	39	180	219

Statistiline kokkuvõte kursustele astujate kohta 1924/25 o/a.

Tabel 2. Vanadus

Vanadus	17a.	18a.	19a.	20a.	21a.	22a.	23a.	24a.	26a.	27a.	28a.
Kokku	3	8	9	32	17	16	16	5	2	1	1

Tabel 3. Millise gümnaasiumi on lõpetanud.

Tallinna güm.	57	Haapsalu güm.	2
Narva güm.	17	Kuressaare güm.	2
Paide güm.	12	Valga güm.	2
Rakvere güm.	9	Rapina güm.	2
Tartu güm.	8	Viljandi güm.	1
Põltsamaa güm.	6	Pärnu güm.	1
Tapa güm.	5	Otepää güm.	1
Väike-Maarja güm.	3	Jõhvi güm.	1
Ambla güm.	3	Tallinna güm.	1
Võru güm.	2	Rosslawlis	1

Tabel 4. Kui kaua on õpetajana tootnud.

Vähem kui 1 aasta	4
1 aasta	11
2 aastat	4
3 aastat	3
4 aastat	1

Tabel 5. Kursuste tunnikavad 1922—1927a.

Nr.	Õppeaine	Õppeaasta				
		1922/23	1923/24	1924/25	1925/26	1926/27
1.	Pedagoogika ja selle ajakirjalugu + didaktika	6 tundi	6	4	5	5
2.	Koolitervishoid	2	2	2	2	2
3.	Koduloo met.	2	2	2	2	2
4.	Eesti keel ja selle met.	4	4	3	3	3
5.	Võõrkeelte met.	2	2	2	2	2
6.	Matemaatika met.	3	3	2	3	3
7.	Maateadus ja selle met.	2	2	1	1	1
8.	Looduslugu ja selle met.	3	3	2	2	2
9.	Ajalugu ja selle met.	2	2	1	1	1
10.	Kodanikuteadus	1	1	1	1	1
11.	Ilulugemine	1	1	1	—	—
12.	Muusika, laulmine ja met.	2	2	4	4	4
13.	Joonistamine, voolimine ja met.	2	2	2+1	2	2
14.	Kasitöö ja selle met.	2	2	2	2	2
15.	Voimlemine ja selle met.	2	2	2	2	2
16.	Häälseadmine (kokku)	5	5	3	8	10
17.	Muusika harjutused klaveril (kokku)	5	5			
18.	Usundõpetus	—	1	1	1	1
19.	Aiatöö + majapidamine	—	—	3+5+2 t.	4	4
20.	Kokku	46 t.	47 t.	41 t.	37 t.	39 t.